

Hiệu ứng lan tỏa công nghệ không gian và các nhân tố quyết định đến năng suất doanh nghiệp: Bằng chứng từ ngành công nghiệp chế biến chế tạo Việt Nam

Nguyễn Minh Hải^(*) • Nguyễn Tiến Chung

Ngày nhận bài: 25/5/2022 | Biên tập xong: 02/6/2022 | Duyệt đăng: 10/6/2022

TÓM TẮT: Bài viết nghiên cứu sự lan tỏa không gian của năng suất doanh nghiệp trong ngành chế biến chế tạo Việt Nam giai đoạn 2010–2019. Nghiên cứu sử dụng mô hình hồi quy không gian để ước lượng sự phụ thuộc không gian của năng suất nhân tố tổng hợp (TFP) cấp doanh nghiệp. Kết quả ước lượng cho thấy, sự lan tỏa công nghệ (LTCN) diễn ra tích cực giữa các doanh nghiệp trong vùng và hiệu ứng này giảm đi nhanh chóng theo khoảng cách không gian. Ngoài ra, nghiên cứu phát hiện năng suất của doanh nghiệp được hưởng lợi từ hoạt động nghiên cứu và phát triển (Research and development - R&D), xuất khẩu của chính họ, mật độ việc làm, cạnh tranh thị trường và chi tiêu. Các phân tích sâu hơn cho thấy sức mạnh của hiệu ứng lan tỏa chịu ảnh hưởng bởi nhiều yếu tố khác: diện tích khu vực, sự hiện diện của nguồn vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài (Foreign Direct Investment - FDI), chính sách hành chính, hiệu ứng biên giới, cơ sở hạ tầng, yếu tố tài chính, các dịch vụ tiện ích và nguồn lực con người. Các yếu tố này tạo điều kiện thuận lợi cho việc kết nối thông suốt giữa các trung tâm kinh tế lớn với nhau tạo ra hiệu ứng lan tỏa liên vùng mạnh mẽ. Từ những phát hiện trên, nghiên cứu đề xuất các hàm ý chính sách quan trọng.

TỪ KHÓA: Phát triển kinh tế, hồi quy không gian, lan tỏa, TPF, Việt Nam.

Mã phân loại JEL: C21, D24, O11.

1. Giới thiệu

Tăng trưởng kinh tế dựa vào TFP luôn là một trong những chủ đề kinh tế gây nhiều tranh luận cả khía cạnh vi mô lẫn vĩ mô. Theo Syverson (2011), ở khía cạnh vi mô, TFP phụ thuộc vào nhiều yếu tố khác: thị trường nước ngoài (Clerides, Lach, & Tybout, 1998); đổi mới cấp độ doanh nghiệp (Griffith, Redding,

& Van, 2004); cơ cấu vốn sở hữu (Aitken & Harrison, 1999); các điều kiện thị trường bên ngoài, đặc biệt nhấn mạnh quá trình hội

^(*) Nguyễn Minh Hải - Trường Đại học Ngân hàng TP.HCM; 56 Hoàng Diệu 2, Quận Thủ Đức, Thành phố Hồ Chí Minh; **Email:** hainm@buh.edu.vn.